«Áûòü íåñâîáîäíûì ïðîùå âñåãî»

05.11.2018 ã.

Ïî÷åìó ó ðîññèÿí ïëîõî ïîëó÷àåòñÿ áûòü ñâîáîäíûìè
"Ãèòëåð è Ñòàëèí ïðàâèëè ëþäüìè, êîòîðûì íðàâèëîñü ïîä÷èíÿòüñÿ"
Ëåîíèä Ãîçìàí øèðîêî èçâåñòåí êàê ó÷àñòíèê ïîëèòè÷åñêèõ òîê-øîó, ëèáåðàëüíûé ïîëèòèê, ñîðàòíèê Åãîðà Ãàéäàðà è Àíàòîëèÿ ×
ïñèõîëîãàè÷åñêîãî ôàêóëüòåòà ÌÃÓ, êàíäèäàò ïñèõîëîãàè÷åñêèõ íàóê. Èìåííî ñ ýòîé, ïñèõîëîãàè÷åñêîé, âåðíåå ïñèõîòåðàïåâòè÷åñê

{hsimage}«Ìîæåì ëè ìû áûòü ñâîáîäíûìè? Õîòèì ëè? ×åì ãîòîâû çà ýòî ïëàòèòü?» — òàê îáçíà÷èë ïðîáëåìó äîêëàä÷èê. Zna
«Íåîáõîäèìîå óñëîâèå ñâîáîäû — òåðïèìîñòü è ëþáîâü ê ðàçíîîáðàçèþ»
Ïîäãîòîâêà ê ñâîáîäå — ýòî íå «óðîêè Êîíñòèòóöèè», íå ðàññêàç î òîì, êàê íàäî. Ýòî ïîâñåäíåâíàÿ æèçíü. È ïðåæäå âñåãî &
ñâîáîäíîì, ëèáî ê òîìó, ÷òîáû åìó íðàâèëîñü ïîä÷èíÿòüñÿ, ÷òîáû îí ïîä÷èíÿëñÿ ñ ðàäîñòüþ.
Ïîä÷èíÿþòñÿ âñå. Åñëè ïîäîéäóò ñ íîæîì è ñêàæóò: Îòäàé êîøåëåê — åñëè íå èäèîò, òî îòäàøü, ïîòîì ÷òî æèçíü äîðîæå ìèí
Ïîòîì ÷òî áûòü íåñâîáîäíûì ïðîùå âñåãî: òàê ñïîêîéíåå, à ñâîáîäà — ïðîòèâ ðàâíîâåñèÿ. Ïîýòîì ìîãèå ëþäè, îòñëåæåâøèå 15-2
Âñå ãàðàíòèðîâàíî, èíîãäà ìîæíî äàæå ñõîäèòü íà äèñêîòåêó, â ïóáëè÷íóé äîì èëè â êèíî.
Íî äàæå ïðè íàëè÷èè âíåøíåé ñâîáîäû, â ñîîòâåòñòâóþùèõ òðàäèöèÿõ, çàêîíàõ, èíñòèòóòàõ, ìîæíî îñòàâàòüñÿ íåñâîáîäíûì &mdas
ñâîáîäíîé ñòðàíå, è èõ ìíîãî, åñëè íå áîëüøèíñòâî.
Óìåòü âûáèðàòü — ýòî íàâûê, ýòî êàê èãðàòü íà ñêðèïêå, åñëè íå òÿæåëåå. Åñòü îäíî óñëîâèå: ÷òîáû õîòåòü âûáèðàòü
íðàâèòñÿ ðàçíîîáðàçèå.
Îí âçÿë è âûêðàñèë âîëîñû â çåëåíûé öâåò — «Êàêîãî õðåíà, ÷òî çà ìàðàçì?» Èëè ñåðüãó â íîñ âäåë — «Òû ÷òî, áà
Ïîìíèòå, ãåíåðàë Åâêóðîâ, íà÷àëüíèê Èíãóøåòèè, ó êàêîãî-òî ìàëü÷èêà ñðåçàë ñ øàïî÷êè ïîìïîí÷èê: òû æå ìàëü÷èê, à íå äåâî÷êà, ì
èëè ðîçîâûå?
Òî åñòü ñâîáîäà ïðåäïîëàãàåò ìèíèìçàöèþ òðåáîâàíèé ê äóóãèì ëþäÿì. ß ìîãó òðåáîâàòü, ÷òîáû íîå íå ìåøàëè, åñëè, íàïðèìåð, ñîî
ðàñêðàñèëñÿ â çåëåíûé öâåò, õîòü ýòî ìîæåò íîå íå íðàâèòüñÿ è îñêîðáëÿåò ìîè ýñòåòè÷åñêèå ÷óâñòâà, ÿ íè â êàêîì ñóäå íå äîê
{hsimage}Òîëüêî ÷òî ïðîøåë ðåôåðåíäóì â Èðëàíäèè, îäíîé èç ñàìûõ êàòîëè÷åñêèõ ñòðàí ìèðà, ãäå ïîðÿäêà 85% íàñåëåíèÿ îòíîñÿ
áîãîõóëüñòâå, êîòîðàÿ ïðèìåíÿëàñü âñåãî îäèí ðàç (â îòíîøåíèè áðèòàíñêîãî âêòðåòà è ïèñàòåëÿ Ñòèâåíà Ôðàÿ, êîòîðûé â 2015 ã
— ðåä.).
Ïðîêóðàòóðà Èðëàíäèè äâà ãîäà èñêàëà ÷åëîâåêà, êîòîðûé áû ïîñ÷èòàë â âûñòóïëè è âûñòóïèë â ñóäå. Íè îäèí èðë
÷åëîâåê ìîæåò ãîâîðèòü î Áîãå ÷òî õî÷åò, ýòî åãî ïðàâî.
Âîïðîñ íå â òîì, ÷òî òåéá íðàâèòñÿ è íå íðàâèòñÿ, à â òîì, íðàâèòñÿ ëè òåéá, ÷òî ëþäè âîêðóã òåáÿ — ðàçíûå.
Â Ñîâåòñêîì Ñîþçå ðàçíîîáðàçèÿ íå áûëî. Õëåá äåñÿòèëåòèÿìè ñòîëè îäèíàêîâî — 22 êîïåéêè. Êîãäà ÿ ïîñòóïèë â èíñòèòóò
æèçíü: ÷åðåç ïÿòü ëåò çàêîí÷èøü èíñòèòóò — ïîéäåøü â èíæåíåðû, íà òàêóþ-òî çàðïëàòó, à åùå ÷åðåç ïÿòü ëåò…
È òóò ÿ, ñåìíàäöàòèëåòíéé, ïîíìàþ, ÷òî îïÿ æèçíü ðàñïèñàíà íàïåðåä äî ñàìîé ïåíñèè. ß äàæå çíàþ, êàêàÿ çàðïëàòà ó ìåíÿ áóäåò
Ïëûòü ïî òå÷åíèþ, «êàê åñòü, òàê è åñòü» — ñâîéñòâî íåñâîáîäîîâî ÷åëîâåêà. Íà òàêîãî ÷åëîâåêà è ïîèðàëèñü áîëüøåèêè
áîãàòûõ», «iû ïðîòèâ àìåðèêàíñêîãî èìïåðèàëèçìà è èçðàèëüñêîãî ñèîíèçìà».
È â ýòîé ïðîñòîé êàðòèíå ìèðà — òàêîé æå ïðîñòîé îáðàç íàñ êàê ñîîáùåñòâà, íàðîäà: ìû ñàìûå ðîðîøèå, ñàìûå äîáðûå, ìû íå
ñâîëî÷è…
Ñîâåòñêàÿ èìïåðèÿ ìîãëà ïëûòü è äàëüøå. ß ñïðàøèâàë ó Åãîðà Ãàéäàðà [íàïèñàâøåãî êíèãó «Ãèáåëü èìïåðèè»]: «Ìîãëà ëè îíà ñ
— ìîãëà».
{hsimage}Â òîì, ÷òî âñåãî ýòîãî íå ïðîèçîøëî, áûë âûáîð Ãîðáà÷åâà, Åëüöèíà, Ãàéäàðà, ìîãèõ ëþäåé: ëèáî ãàðàíòèðîâàííàÿ ìåäëå
âíåøíåé òîðãîâëè èëè îòìåíó 6-é ñòàòüè [ñîâåòñêîé Êîíñòèòóöèè î «ðóêîâîäÿùåé è íàïðàâëÿþùåé» ðîëè ÊÏÑÑ].
Âûáîð áûë ñäåëàí â ïîëüçó âûáîðà, â ïîëüçó òîãî, ÷òî ñòðàíà ïîêåðò íå ïî òå÷åíèþ. È ñ ýòîãî ìîìåíòà íà÷àëèñü ïîñòîÿííûå ðàçâèëêè,
«Ðåàëèçàöèÿ ñâîáîäû — ýòî ïðîâåðêà ãðàíèö, è ýòî ñâÿçàíî ñ ðèñêîì»
Ó ñâîáîäû åñòü ãðàíèöû, êîòîðûå î÷åð÷èâàþòñÿ çàêîíàìè, òðàäèöèÿìè, çäðàâûì ñìûñëîì: â àýðîïîðòó íóæíî ñíèìàòü ðåìåíü è ïðîõîä
ïåðåõîäèòü, à ìîæíî ïûòàòüñÿ ïåðåéòè.
Äîçâîëåíî ëè êðèòèêîâàòü ãåíåðàëüíîãî ñâêðåòàðÿ ÖÊ ÊÏÑÑ? Íåëüçÿ: îí æå áîã âî ïëîòè. È âîò — 1989 ãîä, Ñúåçä íàðîäíû
ñëîâî íèêîìó íå èçâåñòíîé òêà÷èõå èç Ãðîçíîãî Ñàæè Óìàëàòîâîé.
Ñàæè Óìàëàòîâà âûõîäèò íà òðèáóíó è ïðåäëàãàåò ãåíåðàëüíîìó ñâêðåòàðþ Ìèõàèëó Ãîðáà÷åâó, ñèäÿùåìó çäåñü æå, â ïðåçèä
ñíîâà ïðèøëà íà ñúåçä è ñåëà íà ñâîå ìåñòî.
À êàê îíà ñëîâî ïîëó÷èëà, êàê âû äóìàåòå? Äà Àíàòîëèé Êàâîâè÷, óìíûé ÷åëîâåê, ïðîâåðÿë ãðàíèöó — óæå ìîæíî èëè åùå
— ðåä.).
Âçÿë òó, êîòîðóþ íå æàëêî. Íó, ïîìàëà áû îíà â Êàùåíêî (èçâåñòíàÿ ìîñêîâñêàÿ íîëèíèöà — ðåä.) èëè áû à
ýòîãî âñÿ ñâîðà íà Ìèõàèëà Ñåðãåéåâè÷à-òî è íàáðîñèëàñü — ïîòîì ÷òî Àíàòîëèé Êàâîâè÷ ïðîâåðèë ãðàíèöó, è êàçàëîñü,
ß òîæå ïðîâåðÿë ãðàíèöó. Äâà ñ ïîëîâèíîé ãîäà íàçàä, íà 99-ëåòèå Ôåâðàëüñêîé ðåâîëþöèè è îòðå÷íèê ãîñóäàðÿ, ÿ íàïèñàë îò
ñîáûòèÿìè 1916–1917 ãîäîâ è ïðèçûâàë ïðåçèäåíòà Ðîññèéñêîé Ôåäåðàöèè íå ïîâòîðÿòü îøèáêè Íèêîëàÿ II, íå äîâîäèòü äî
Íàïèñàâ ïèñüîî, ÿ ïîøåë åãî ïóáëèêîâàòü. Ïðèõîæó â ïàíî ëèáåðàëüíîå ìåñòî, â äóóãîå, à íèêòî íå ïóáëèêóåò. «Òû ïåðåøåë ãðàíèöó
íàïå÷àòàëè. È… íè÷åãî íå ïðîèçîøëî. Íèêòî êî ìíå íå ïðèøåë, ÿ ñòîþ ïåðåä âàìè æèâîé. Òî åñòü ïðåäñòàâëåíèå ëèáåðàëüíûõ è

×èòàòü ïîëíîñòüþ